

RADİKALLEŞME ŞİDDET VE TERÖRİZM

Editör
Salih Zeki HAKLI

POLİS AKADEMİSİ YAYINLARI

RADİKALLEŞME ŞİDDET VE TERÖRİZM

Editör
Dr. Salih Zeki HAKLI

P O L İ S A K A D E M İ S İ Y A Y I N L A R I

Polis Akademisi Yayınları: 63

Kitabın Adı: Radikalleşme Şiddet ve Terörizm
Kitabın Editörü: Dr. Salih Zeki HAKLI

ISBN: 978-605-4619-91-7
1. Baskı, 2018, Ankara, 5500 Adet

Kapak ve Sayfa Tasarım: Davut KÖSE

© 2018 Polis Akademisi Başkanlığı

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Polis Akademisi Başkanlığına aittir. Polis Akademisi Başkanlığının izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz dağıtılamaz. Bu kitapta ifade edilen görüşler ve düşünceler hiç bir şekilde Polis Akademisi Başkanlığının resmi görüşü değildir. Bu görüş ve düşünceler ile ilgili her türlü sorumluluk tamamen kitabın yazar/yazarlarına aittir.

Baskı:

Sertifika No: 32910

Polis Akademisi Başkanlığı Basım ve Yayın Şube Müdürlüğü, Fatih Sultan Mehmet Bulvarı
No: 218 06200 Yenimahalle – Ankara

Polis Akademisi Yayınları Sertifika No: 32910

Polis Akademisi Başkanlığı, Necatibey Cad. No:108 Anıttepe Ankara/Türkiye

Tel: +90 (312) 462 90 87-91-92-93 Faks: +90 (312) 462 90 95 www.pa.edu.tr

İÇİNDEKİLER

1- Türkiye’de Radikalleşme ve Terörle Mücadele.....	3
<i>Hamit Emrah BERİŞ</i>	
2- Şiddet, Siyasal Şiddet ve Terör.....	24
<i>Yusuf Furkan ŞEN</i>	
3- Terörizmin Nedenleri ve Amaçları.....	56
<i>Mehmet Uğur EKİNCİ</i>	
4- Terörizm: Tanımı, Tarihi ve Genel Özellikleri.....	77
<i>Yakup ŞAHİN</i>	
5- Terörizm ve İdeoloji.....	98
<i>Hakan KIYICI</i>	
6- Yeni Terörizm Kavramı ve Terörizmin Değişimi Üzerine.....	116
<i>Seda ÖZ YILDIZ</i>	
7- Selefi Aşırıcılık ve Tedhiş: Sebepler, Önlemler ve Bazı Teklifler.....	138
<i>Mehmet Ali BÜYÜKKARA</i>	
8- Terör Örgütlerinin Çatışma Yöntemleri.....	151
<i>Hakan KIYICI</i>	
9- Terör Örgütlerinin Eylem Türleri.....	170
<i>Oğuzhan YANARIŞIK</i>	
10- Yabancı Terörist Savaşçılar.....	189
<i>Yusuf Furkan ŞEN</i>	

11- Terörizmin Finansmanı ve Mali Radikalleşme Örneği Olarak FETÖ.....	212
<i>Deniz TURAN - Şafak Ertan ÇOMAKLI - Ali YURDAKUL</i>	
12- Terörle Mücadele ve Terör Örgütleri ile Görüşmeler.....	236
<i>Yakup ŞAHİN</i>	
13- PKK Terör Örgütü: Kısa Tarihi, İdeolojisi ve Taktikleri.....	244
<i>Yakup ŞAHİN</i>	
14- FETÖ'nün Tarihçesi, Örgütlenmesi ve Propaganda Şekli.....	268
<i>Hüseyin ARSLAN</i>	
15- Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ) Üyelerinin Radikalleşme Süreçleri.....	291
<i>Salih Zeki HAKLI</i>	
16- Kuruluşundan Günümüze Bir Terör Örgütü Olarak DEAŞ.....	299
<i>Selim ÖZTÜRK</i>	
17- DHKP-C: İdeoloji, Örgütsel Durum ve Eylemler.....	318
<i>Hakan KIYICI</i>	
18- Hizbullah: İdeoloji, Örgütsel Durum ve Eylemler.....	331
<i>Hakan KIYICI</i>	
19- Peru'nun 'Aydınlık Yol' Örgütü: Latin Amerika Üniversite Radikalliğinin Bir Ürünü Mü?.....	343
<i>David Scott Palmer</i>	

Terör Örgütlerinin Eylem Türleri

Oğuzhan YANARIŞIK*

Giriş

Terörizm en az iki bin yılı aşkın süredir çeşitli kişi ve gruplar tarafından başvurulmuş bir yöntemdir. Eski ve yeni terörizm arasındaki karşılaştırma, terör saldırılarını klasik, modern ve postmodern terörizm gibi kategorilere ayırarak yapılabilir.¹ *Klasik terörizm*, gruplar arası çatışmanın doğrudan olduğu dönemi ifade etmektedir. Bu kategorideki saldırılar genelde belirli hedeflere yöneliktir (örneğin suikastlar) ve kurbanların sayısı azdır. Bu saldırılardaki zarar göreceli olarak daha düşüktür; çünkü terörist eylemler belli bir siyasi hedefe ulaşmak için yapılmıştır. *Modern terörizmde* daha dolaylı bir yaklaşım kullanılmıştır. Saldırıların hedef konusunda daha az ayırım gözetmektedir ve yıkım etkisi çok daha yüksektir. Modern terörizmde konvansiyonel silahlar toplu ölümlere ve büyük ölçekli zararlar için kullanılmıştır. *Postmodern terörizm* ise konvansiyonel silahların yanı sıra kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer silahların kullanılmasını içermektedir. Burada saldırıların temel hedefi karşı tarafa mümkün olan en büyük zararı vermekle birlikte, çatışmanın özüne yönelik algıları yönetmektir. Bu sebeple, bu kategoride düşmanın sembollerine saldırmak ve alternatif gerçeklik söylemi oluşturmak önemli bir yer tutmaktadır. Bu bölümde, bütün bu dönemlerde başvurulmuş başlıca terör eylemi türleri incelenmekte, dünyadan ve Türkiye’den örnekler verilmektedir.

Suikast

Tarihin en eski terörist saldırı yöntemlerinden biri olan suikast, Türk Dil Kurumu tarafından ‘gizlice cana kıyma, kötülük etmeye kalkışma’ ve ‘bir devlet büyüğünü veya önemli bir kişiyi plan kurarak öldürme’ şeklinde

* Dr., Polis Akademisi Öğretim Üyesi

tanımlanmaktadır. Tarihsel olarak, teröristler çeşitli ekonomik, siyasi ve sosyolojik hedeflere erişebilmek için belirli bireyleri öldürmüştür. Suikasta hedef olan kişi genellikle siyasi veya stratejik önemi olan bir kişidir.

İlk dönemlerde suikastlarda bıçaklama, boğma veya sert cisimle vurma gibi doğrudan ve basit yöntemler kullanılmıştır. Daha sonraları zehirler çeşitli şekillerde kullanılmaya başlanmıştır. Önce menzilli silahların ve daha sonra ateşli silahların gelişimi ile daha uzak mesafelerden suikastlar düzenlemek mümkün hale gelmiştir. Bununla birlikte, arabaya yerleştirilen veya posta yoluyla iletilen bomba gibi yöntemlerle patlayıcı silahların kullanımı da yaygınlaşmıştır.

Suikastçı kelimesinin İngilizce karşılığı olan ‘assassin’ kelimesine kaynaklık eden ve 11. yüzyılda Hasan Sabbah tarafından kurulan Haşhaşiler, bu eylem türüyle öne çıkmıştır. Haşhaşiler Büyük Selçuklu Devleti Veziri Nizamülmülk suikastı ve Selahaddin Eyyubi’ye suikast girişimi gibi eylemleri gerçekleştiren ve sapkın dini inançlarla hareket eden bir terör örgütüdür. Özellikle kılık değiştirmekte ve ileride suikast düzenlemeyi düşündüğü kişilerin yanında yıllarca kendini gizleyerek cinayetler işlemekte son derece ustalaşmıştır. Bu sebeple, büyük bir gizlilik içerisinde hareket eden, devlet kademelerinin çoğuna sızdıktan sonra yeterince güçlendikleri düşüncesiyle, cumhurbaşkanını öldürmeye ve meşru hükümeti devirmeye kasteden Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) mensupları da Haşhaşiler’e benzetilmektedir.

Bir suikast dini, siyasi veya askeri nedenlerle tetiklenebilir. Maddi kazanç sağlamak, şöhret kazanmak, intikam almak, ürkütücü nam salmak ya da bir terör grubunun cinayet emrini yerine getirmek için işlenebilir. Tarih boyunca çeşitli terör örgütleri tarafından kullanılan bir yöntem olan siyasi suikastlar 1970’lerin başından itibaren bütün dünyada çarpıcı bir şekilde artış göstermiştir. Bunda yeni terörist grupların ortaya çıkışı, küresel ölçekte faaliyet gösteren radikal ideolojilerin yükselişi ve baskıcı rejimlerin suikastları bir araç olarak kullanma konusunda artan istekliliği etkili olmuştur.²

Tarihteki üst düzey siyasi suikastlardan bazıları şunlardır: Büyük İskender’in babası Makedonya Kralı II. Filip (MÖ 336), Roma İmparatoru Jül Sezar (MÖ 44), Birleşik Krallık Başbakanı Spencer Perceval (1812), Avusturya Arşidükü Franz Ferdinand (1914), Rusya İmparatorluğu’nun son imparatoru II. Nikolay (1918), Amerika Birleşik Devletleri Başkanları Abraham Lincoln (1865), James A. Garfield (1881), William McKinley

(1901) ve John F. Kennedy (1963), Hindistan Bağımsızlık Hareketi'nin siyasi ve ruhani lideri Mahatma Gandhi (1948) ve Hindistan Başbakanı İndira Gandhi (1984), Suudi Arabistan Kralı Faysal bin Abdülaziz (1975), Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat (1981), İsveç Başbakanı Olof Palme (1986), İsrail Başbakanı İzak Rabin (1995), Lübnan eski Başbakanı Refik el-Hariri (2005), Pakistan eski Başbakanı Benazir Bhutto (2007).

Türkiye de birçok siyasi suikasta sahne olmuştur. Özellikle 12 Eylül 1980 Darbesi öncesinde bu eylemlerin sayısında patlama yaşanmıştır. Eski Başbakan Nihat Erim, eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak, MHP İstanbul İl Başkanı Recep Haşatlı, eski AP Milletvekili İlhan Egemen Darrendelioğlu ve DİSK eski Genel Başkanı Kemal Türkler bu süreçte suikast sonucu hayatını kaybeden isimlerden bazıları olmuştur. Gazeteciler Abdi İpekçi (1979), Çetin Emeç (1990), Uğur Mumcu (1993), Necip Hablemitoğlu (2002) ve Hrant Dink (2007), eski bakan Ahmet Taner Kışlalı (1999), eski milletvekili Bahriye Üçok (1990), işadamı Özdemir Sabancı (1996) ve Diyarbakır Emniyet Müdürü Ali Gaffar Okkan (2001) gibi isimlerin uğradıkları suikastların da gerçekleştiği dönemlerde önemli etkileri olmuştur.

İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Efraim Elrom (1971) ve Rusya Büyükelçisi Andrey Karlov'a (2016) düzenlenen suikastlar uluslararası etki oluşturma hedefleri sebebiyle diğerlerinden farklılık göstermiştir. Ermeni terör örgütü ASALA'nın 21 ülkede gerçekleştirdiği suikastlar sonucunda ise 42 Türk diplomat hayatını kaybetmiştir. Bunların yanında başarısız bir silahlı suikast girişiminden kurtulan Sekizinci Cumhurbaşkanı Turgut Özal, Maliye ve Gümrük Bakanı Adnan Kahveci, 32. Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis, Büyük Birlik Partisi Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, Vali Recep Yazıcıoğlu gibi isimlerin ölümleri ile ilgili suikast şüpheleri ve iddiaları uzun yıllardır tartışılmaktadır.

Bombalama

Bir bomba, patlayıcı bir maddenin ekzotermik reaksiyonunu son derece ani ve şiddetli bir enerji salınımı için kullanan patlayıcı bir silahtır. Bombanın farklı amaçlarla 11. yüzyıldaki Çin'in Song Hanedanlığı zamanından beri kullanıldığı bilinmektedir. Bombalamalar, terör eylemlerinin en yaygın türlerinden biridir.

Bomba patlamalarının insan vücudu üzerinde dört tür etkisi vardır: Aşırı basınç (şok), parçalanma, darbe ve ısı. Aşırı basınç, iç organlara zarar

verebilecek ve muhtemelen kalıcı hasar veya ölüme neden olabilecek ortam basıncındaki ani ve şiddetli yükselişi ifade etmektedir. Parçalanma ise bombanın parçalarından oluşan şarapnelleri ve patlama kaynağını çevreleyen alanda bulunan maddelerin parçalarını içerebilir. Bu etki anti-personel mayın gibi patlayıcılarda çok yaygındır. Bu parçaların vücuda isabeti, yumuşak dokuların kesilmesinin yanı sıra enfeksiyonlara ve iç organlarda yaralanmalara bağlı ölümcül bir tehdit oluşturur. Aşırı basınç dalgası vücutu etkilediğinde şiddetli çarpmalara ve darbelere neden olabilir. Böylelikle kişiler katı yüzeylere veya engellere doğrudan çarptığında yaralanmalar ve ölümler meydana gelebilir. Son olarak, patlayıcının meydana getirdiği ateş topu ve vücuda temas eden yanıcı maddeler de ciddi hasara sebep olabilmektedir.³

El Yapımı Bombalar (EYP) konvansiyonel askeri bombalardan farklı şekilde oluşturulmuş ve konuşlandırılmış bombalardır. Top mermisi gibi geleneksel askeri patlayıcılar etrafına farklı bir patlatma mekanizması monte edilerek oluşturulabildiği gibi, farklı malzemelerin bir araya getirilmesiyle de üretilmektedir. EYP'ler genellikle yol kenarına veya binalara döşenen bombalar olarak kullanılmaktadır. PKK terör örgütü bu tür patlayıcıları meskün mahallerde ve yollarda yaygın olarak kullanmaktadır. Tipik olarak, el yapımı patlayıcılar ucuzdur ve yapılmaları kolaydır. Modern bombalar ise daha küçüktür ve algılanması daha zordur. Her iki tip patlayıcı da çok yıkıcı özelliklere sahip olabilmektedir.

Patlayıcı maddeler motorlu vasıtalarla, postayla veya bir kişi tarafından hedeflerine ulaştırılabilir. Bir araç içinde patlayıcı aygıt kullanımı bazı terörist gruplar için yaygın bir saldırı aracıdır. El Kaide ve DEAŞ gibi uluslararası terörist gruplar, patlayıcıların patlatma olasılığını artırmak için araçlarda sıklıkla intihar operatörleri de kullanmaktadır.

Bu noktada bombalama olaylarında da sıklıkla başvuru bir yöntem olarak **intihar saldırıları** üzerinde de durmak gerekir. İntihar saldırıları, hedef grupta korku uyandırmak için kullanılan psikolojik çatışma yöntemlerinden biridir. Halkın kendini güvende hissettiği alanları ortadan kaldırmayı veya en aza indirmeyi ve toplumları bir arada tutan güven dokusunu yok etmeyi amaçlamaktadır. Bu saldırıyı düzenleyen teröristler, kurtulma ihtimallerinin sıfıra yakın olduğunu bilerek hareket etmektedir. İntihar saldırıları, diğer terör saldırılarından daha fazla ölümcül ve yıkıcı olma potansiyeli taşımaktadır; çünkü failleri, silahları gizleme ve son dakika ayarlamaları yapma fırsatı bulmaktadır. Ayrıca uzaktan patlatmalardaki

gecikmiş patlatma gibi ihtimalleri azaltıp, teröristlerin kaçış planları yapma veya kurtarma ekipleri oluşturma gibi ek ihtiyaçlarını ortadan kaldırmaktadır.⁴

Bombalı saldırılar neredeyse dünyanın her bölgesinde yaygın bir terör eylemi türü olarak görülmektedir. Örneğin, 1983'te Lübnan İç Savaşı esnasında başkent Beyrut'ta bulunan çokuluslu barış gücü askerlerine yönelik bombalı kamyon saldırısında 307 kişi hayatını kaybetmiştir. 1985 yılında Toronto'dan Delhi'ye giden Air India firmasına ait bir uçak havada bombayla patlatılmış ve uçaktaki 329 kişinin tamamı hayatını kaybetmiştir. 1988'de Frankfurt'tan New York'a giden Pan Am firmasına ait bir uçağa düzenlenen benzer bir saldırıda uçaktaki 243 kişi ve çarptığı yerdeki 11 kişi hayatını kaybetmiştir. 1993 senesinde Hindistan'ın Bombay şehrinde aynı gün patlatılan 12 bomba sonucunda 257 kişi ölmüş ve 717 kişi yaralanmıştır. 1995 yılında bomba yüklü araçla ABD'nin Oklahoma şehrinde gerçekleştirilen saldırıda 168 kişi hayatını kaybetmiş, 680 kişi yaralanmıştır. 1999'un Eylül ayında Rusya'da düzenlenen seri bombalamalarda binden fazla kişi yaralanırken 293 kişi ölmüştür. 2002 yılında Endonezya'nın turistik Bali adasında meydana gelen bombalı saldırıda 22 ülkeden toplam 202 kişi hayatını kaybetmiştir. Irak'ta 2007 yılında Yezidi ağırlıklı şehirlerde gerçekleştirilen koordineli intihar bomba saldırılarında 796'dan fazla kişi ölmüş, 1.500'den fazla kişi yaralanmıştır. 2017'de Somali'nin başkenti Mogadişu'da düzenlenen bombalı araç eyleminde en az 358 kişi hayatını yitirmiştir.

Türkiye'de de PKK, DHKP-C, El Kaide ve DEAŞ gibi terör örgütleri tarafından birçok bombalı saldırı gerçekleştirilmiştir. Örneğin, 2003 yılının Kasım ayında İstanbul'da El Kaide tarafından iki sinagoga, Birleşik Krallık Başkonsolosluğuna ve HSBC genel merkez binasına gerçekleştirilen bombalı saldırılarda 59 kişi hayatını kaybederken 750'den fazla insan yaralanmıştır. DEAŞ tarafından düzenlenen çeşitli bombalı eylemlerde Ankara'da 109 kişi, Gaziantep'te 67 kişi, İstanbul'da 61 kişi ve Şanlıurfa'da 34 kişi hayatını kaybetmiştir. PKK tarafından başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu illeri olmak üzere birçok ilde benzeri bombalı eylemler ve intihar saldırıları yapılmıştır. DHKP-C tarafından da İstanbul ve Ankara gibi şehirlerde benzer eylemler düzenlenmiştir.

Rehin Alma ve Adam/Araç Kaçırma

Rehin alma, genel anlamda şahıs veya şahısların yaralama, öldürme veya tutmaya devam etme tehdidiyle zorla alıkoyması olaylarına verilen addır. Genelde bir kişiyi, kurumu veya hükümeti rehinleri bırakma karşılığında belli talepleri yerine getirmeye zorlama amacı güder. Bazı durumlarda ise nihai hedef rehinelere zarar vermek, kamuoyu ilgisi toplamak ve terörist propaganda yapmak olabilir.

Tarih boyunca teröristler tarafından ideolojik, maddi veya siyasi kazanımlar elde edebilmek için başvurulmuş geleneksel bir eylem türü olmuştur. Kaçırma vakaları, özellikle çatışmalar sonucu kırılganlaşan ülkelerde hükümetin bıraktığı boşluğun siyasi motivasyonla hareket eden milisler, organize suç örgütleri ve mafyalar tarafından doldurulması sonucu artış göstermektedir. Rehin alma, bazı durumlarda kritik altyapılara zarar verme ve hatta başka saldırılara zemin oluşturma amacıyla kullanılmıştır. Eylemciler genelde siyasi talepleri gerçekleştirme, fidye isteme ya da rehine takası yapma gayesi gütmektedir. Bununla birlikte, bazı ülkelerde sadece kâr elde etmek için yapılan adam kaçırma ve rehin alma eylemleri neredeyse bir endüstri haline gelmiştir.⁵

Adam kaçırma ve rehine alma eylemleri esnasında genelde eylemcilerle yetkili makamlar arasında müzakere yürütülmekte ve bunu bir çeşit anlaşma izlemektedir. Varılan anlaşmanın şartları her zaman eylemcilerin esas taleplerini karşılayamamaktadır. Eylemcilerin taleplerinin karşılanamaz nitelikte olması ve failerin teslim olmaya meyilli olmaması durumunda, yetkililer bazen rehinelere kurtarmak için silahlı özel kuvvetler kullanmaktadır.

Rehin alma eylemlerinin en uzun süreni 1979 yılında İran Devrimi'ni destekleyen öğrencilerin ABD konsolosluğunu basarak 52 Amerikalı diplomatı 444 gün boyunca rehin tutmasıyla gerçekleşmiş ve İran'ın Batı ile ilişkilerinde bir kırılma noktası teşkil etmiştir. Rehin alma eylemlerinin en kanlı biten örneklerinden biri 2004 yılında Rusya'nın Kuzey Osetya-Alanya bölgesindeki Beslan şehrindeki bir okulda 1.100'den fazla kişi Çeçen eylemciler tarafından üç gün boyunca rehin alınması oluşturmaktadır. Düzenlenen kurtarma operasyonunun ardından önemli bir kısmı çocuklardan oluşmak üzere en az 385 kişi hayatını kaybetmiştir.

Teröristlerin rehin alma eylemleri arasında araç kaçırma yöntemleri de yer almaktadır. Buna göre dikkat çeken araç kaçırma eylemlerinden biri 2010 yılında Filipinler'in Manila şehrinde bir eylemcinin içinde 25 kişi

bulunan bir turist otobüsünü kaçırmayıyla yaşanmıştır. On saat süren ve televizyondan canlı yayınlanan pazarlığın ardından gerçekleşen müdahale sonucu 9 kişi ölmüştür. Son dönemde rehin alma eylemlerini kullandığı görsellerle ana propaganda araçlarından biri haline getiren DEAŞ terör örgütü, rehinelere kameralar önünde vahşi yöntemlerle öldürerek bu eylem türüne farklı bir boyut getirmiştir.

Rehin alma eylemlerinin en sık görülen türlerinden biri olan *uçak kaçırma* ise bir şahsın veya bir grubun bir uçağı kanunsuz şekilde ele geçirmesi eylemini ifade etmektedir. Çoğu durumda, pilot, hava korsanlarının emirlerine göre uçmak zorunda kalmaktadır. Bazen, 11 Eylül 2001 terör saldırısı örneğinde olduğu gibi teröristler uçakları kendileri de uçurmuşlardır. Nadiren de olsa bazı durumlarda uçağın resmi pilot veya ortak pilot tarafından kaçırıldığı görülmüştür.

İlk uçak kaçırma vakası 1931 yılında Peru'da yaşanmış ve bir ticari uçağı yönelik ilk eylem 1948'de Macau'dan Hong Kong'a giden bir uçağı soygun ve fidye amacıyla düzenlenmiştir. Bir ticari uçağın siyasi amaçlarla kaçırıldığı ilk örnek ise 1956 yılında Bolivya'da yaşanmış ve uçağın kontrolünü ele geçiren 47 mahkum uçağı Arjantin'e götürmüştür. En uzun süreli uçak kaçırma ve rehin alma vakası ise 1968 yılında Londra'dan Tel Aviv'e giden bir uçağın Filistin Halk Kurtuluş Cephesi üyeleri tarafından kaçırılması sonucu gerçekleşmiş ve eylem 40 gün sürmüştür. Uçak kaçırma eylemlerinin en bilineni ve ölümcül olanı ise 2001 yılında El Kaide militanlarının dört sivil yolcu uçağını kaçıarak Dünya Ticaret Merkezi İkiz Kuleleri'ne ve Pentagon binasına çarptırmalarıyla yaşanmıştır. Bu saldırıda 2.996 kişi ölmüş ve 6.000'den fazla kişi yaralanmıştır.

Silahlı Saldırı

Silahlı saldırılar, baskınları ve pusuları içerir. Arabayla giderken yapılan silahlı saldırılar, sofistike olmayan veya gevşek organize edilen terörist gruplar tarafından sık kullanılan bir tekniktir. Son dönemde başta ABD olma üzere birçok ülkede silahlı okul baskınları da yaşanmaktadır.

Son dönemde en çok ses getiren silahlı saldırılardan biri 22 Temmuz 2011'de beyaz ırkçı Anders Behring Breivik tarafından gerçekleştirilmiştir. Breivik, Oslo şehrinde gerçekleştirdiği bombalı saldırının ardından, Norveç'in Utøya adasında Norveç İşçi Partisi'nin gençlik kolları tarafından düzenlenen kampı basmış ve düzenlediği silahlı saldırıyla 69 kişinin ölü-

müne ve 110 kişinin yaralanmasına sebep olmuştur. 26 Haziran 2015'te DEAŞ'lı terörist Seifeddine Rezgui Yacoubi, Tunus'un Susa şehrindeki bir otele düzenlediği silahlı saldırıda çoğunluğu turistlerden oluşan 38 kişiyi öldürmüştür. Benzer şekilde, aynı yıl El Kaide militanları Mali'nin başkenti Bamako'da bir oteli basıp 20 kişiyi katletmiştir. 12 Haziran 2016 tarihinde Omar Mateen ABD'nin Orlando şehrinde bir barı basarak silahıyla 49 kişiyi öldürürken 58 kişiyi de yaralamıştır. 1 Ekim 2017'de Amerika Birleşik Devletleri tarihinde bir şahsın yaptığı en ölümcül kitlesel silahlı saldırıyı gerçekleştiren 64 yaşındaki Stephen Paddock, otel odasından konser alanındaki kalabalığa rast gele ateş açmış ve olay sonucunda 58 kişi ölmüş, 546 kişi de yaralanmıştır.

Silah satışlarının serbest olduğu ABD'de sadece 2013 ila 2015 yılları arasında 142 okulda silahlı saldırı vakası yaşanmıştır. Bununla birlikte, birçok farklı ülkede de eğitim kurumlarına silahlı saldırılar düzenlenmektedir. Örneğin, 2015 yılında Kenya'nın Garissa şehrinde bir üniversiteyi basan Eş-Şebab militanları 148 kişinin ölümüne sebep olmuştur. 2014'te Taliban mensupları Pakistan'ın Peşaver şehrinde bir askeri okulu basıp, çoğunluğu on sekiz yaşından küçük 141 kişiyi öldürmüştür.

Silahlı saldırılar Türkiye'de de terör örgütlerin en çok başvurduğu yöntemlerden biri olagelmıştır. Sadece kolluk kuvvetleri ve askeri hedefler değil, siviller de bu saldırıların hedefi olmuştur. Özellikle PKK terör örgütü kuruluş aşamasında ve sonrasında köyleri basmış, devlet memurlarını hedef almış, bebekler ve çocuklar da dahil olmak üzere birçok sivil şehit etmiştir. Örgütün bu yöndeki saldırılarına 20 Haziran 1987'de Mardin'de Pınarcık köyünü basıp 16'sı çocuk, 6'sı kadın 30 kişiyi öldürmeleri, 5 Temmuz 1993'te Erzincan'da Başbağlar köyünde 33 sivil şehit etmeleri örnek olarak gösterilebilir. DEAŞ'ın da ülkemizde bu yöntemle gerçekleştirdiği saldırılar olmuştur. 28 Haziran 2016 tarihinde Atatürk havaalanına DAES militanları tarafından düzenlenen koordineli saldırıda 48 kişi hayatını kaybederken 230 kişi yaralanmıştır. DEAŞ tarafından üstlenilen bir diğer saldırıda ise Abdulkadir Masharipov 1 Ocak 2017'de İstanbul'da bir gece kulübüne silahlı saldırı düzenleyerek on dört ülkeden 39 kişinin ölümüne ve 70 kişinin yaralanmasına yol açmıştır.

Kundaklama

Yangın çıkaran cihazlar ucuzdur ve genelde saklaması kolaydır. Kundakçılık ve yangın bombaları, sadece büyük terör örgütleri tarafından değil, onlar kadar iyi örgütlenmemiş, donatılmamış veya eğitilmemiş örgütler tarafından da rahatlıkla kullanılabilir. Bir kamu binasını, oteli ya da sanayi merkezini kundaklamak, siyasi iktidarın kamu düzenini tam olarak sağlayamadığı imajını verdiği için tercih edilebilmektedir.⁶

Bu saldırı tipinin en ölümcül örneklerinden biri 1978 yılında İran'ın Abadan şehrinde bir sinemanın kapıları kapatıldıktan sonra binanın ateşe verilmesi sonucu 420'den fazla kişi hayatını kaybetmesi teşkil etmiştir. Türkiye'de özellikle PKK terör örgütü halkı sindirmek, yatırımları engellemek ve eğitime darbe vurmak gibi sebeplerle okulları, şantiyeleri ve iş makinelerini yakmaktadır. PKK bu eylemleriyle sadece maddi zarara sebep olmamakta, aynı zamanda birçok can kaybına da yol açmaktadır. Örneğin, 25 Aralık 1991'de PKK'lı teröristler İstanbul'da bir mağazaya gündüz saatlerinde molotof kokteyli ile saldırı düzenleyip yedisi kadın ve biri çocuk olmak üzere toplam 11 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. Gezi Parkı şiddet eylemleri esnasında da birçok gösterici yanıcı madde ve taş gibi maddelerle saldırı düzenlemiştir. Eylemlerin sadece ilk beş gününde 280 iş yeri, 103 polis otosu, 259 özel araç, bir konut, bir polis merkezi, birisi CHP ve on biri de AK Parti'ye ait toplam 12 binada hasar meydana gelmiştir. Aynı süreçte 915 vatandaş ve 516 güvenlik görevlisi de yaralanmıştır.

Biyolojik ve Kimyasal Saldırı

Doğal ortamda bulunan veya yapay yollarla üretilen biyolojik tehditler giderek birbirine bağlı hale gelen dünyamız için ciddi bir risk oluşturmaktadır. Yeni hastalıkların ortaya çıkışı ve patojenlerin doğal evrimi, biyolojik risklerin doğasını sürekli olarak değiştirmektedir. Özellikle son 25 yılda, teknik uzmanlığın yayılmasıyla birlikte biyoteknoloji devrimi de biyoterrorizm tehdidini önemli ölçüde yükseltmiştir. Ayrıca, önceden karmaşık ve emek yoğun olan üretim süreçleri daha basitleştirilmiş ve otomatikleştirilmiş hale geldiğinden, yasadışı biyolojik silah üretimi için gerekli olan hammadde ve finansal kaynak ihtiyacı azalmıştır. Bütün bu değişimler, bu-
laşıcı hastalık gözetimini güçlendirmenin yanı sıra biyolojik güvenlik konusunun küresel düzeyde geliştirilmesini acil bir ihtiyaç haline getirmiştir.

Biyolojik silahlar, insanlara, hayvanlara veya bitkilere zarar vermek veya öldürmek için hastalık oluşturan organizmaları veya toksinleri yayan karmaşık sistemlerdir. Genellikle iki kısımdan oluşurlar: Bir silahlı ajan ve bir teslim mekanizması. Biyolojik silahlar, stratejik veya taktiksel askeri uygulamalara ek olarak, siyasi suikastlar düzenlemek, hayvansal ve tarımsal ürünleri bozmak, gıda sıkıntısı ve ekonomik kayıplara neden olmak, çevresel felaketlere yol açmak ve toplumlara hastalık, korku ve güvensizlik hislerini aşılacak gibi amaçlarla kullanılmaktadır.

Biyolojik silahlarda, hemen hemen tüm hastalıklara neden olan organizmalar (bakteriler, virüsler, mantarlar, prionlar veya riketsiyerler gibi) veya toksin (hayvanlardan, bitkilerden veya mikroorganizmalardan türemiş zehirler veya sentetik olarak üretilen benzer maddeler) kullanılabilir. Ajanlar, silah olarak seri üretim, depolama ve yayma için daha uygun hale getirmek için doğal hallerinden zenginleştirilebilir.⁷

Kimyasal silahlar, kimyasalların toksik etkilerini kullanarak hedefleri öldürmek, yaralamak ya da olumsuz yönde etkilemek için kullanılmaktadır. Biyolojik veya kimyasal terörist saldırılar, şarbon sporlarının havaya karıştırılmasından gıda ürünlerinin kirletilmesine, bakteriyel patojenlerin yayılmasından sinir gazı ve öldürücü bitki toksinleri kullanımına kadar geniş yelpazede olabilir. Böyle bir saldırının ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini tahmin etmek genelde pek mümkün olamamakla birlikte, biyolojik veya kimyasal terörizm olasılığı hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Bir ülkeyi böylesi bir tehditle baş etmek için hazırlamak zorlu bir mücadeledir; ancak hazırlıksız yakalanmanın sonuçları yıkıcı olabilmektedir.⁸

Halk sağlığı altyapısı, biyolojik ve kimyasal terörizmden, özellikle gizli bir terörist saldırıdan kaynaklanacak hastalık ve yaralanmaları önlemek için hazırlıklı olmalıdır. Ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklarda olduğu gibi, biyolojik veya kimyasal saldırıların erken teşhisi ve kontrolü, ulusal ve yerel düzeydeki güçlü ve esnek bir halk sağlığı sistemine bağlıdır. Buna ek olarak, ülkedeki birincil sağlık görevlileri dikkatli olmalıdır, çünkü muhtemelen olağandışı hastalıkları veya yaralanmaları gözlemleyip rapor eden ilk kişiler onlar olacaktır.

Biyolojik ve kimyasal terörizmle mücadele, teknoloji, bilgi sistemleri ve tıp bilimlerindeki gelişmelerden azami düzeyde faydalanmayı gerektirir. Hazırlıklı olmak için, bu ilerlemeler ışığında temel halk sağlığı faaliyetlerinin yeniden gözden geçirilmesi (örneğin, hastalık gözetimi) de gerekmektedir. Bu noktada halk sağlığı kurumları ve birincil sağlık görevlileri

tarafından biyolojik ve kimyasal terörizmi tespit etme ve bunlara tepki vermeye yönelik hazırlık çabaları kritik önem taşımaktadır.

Geçmişte, terör konusundaki acil müdahale planlamalarının çoğu bombalama gibi açık saldırılar için yapılmıştır. Kimyasal terör eylemlerinde solunum veya ciltle temas gibi yollarla vücuda giren kimyasal maddelerin etkileri genellikle hemen ve açık bir şekilde görülmektedir. Bu tür saldırılara polis, itfaiye ve acil servis personeli derhal müdahale etmelidir. Buna karşılık, biyolojik saldırıların gizli yapılma ihtimali daha yüksektir. Bir biyolojik maddenin halka açık yerde yayılması, insanlara bulaşması ve hastalığın etkilerinin görülmesi arasındaki gecikme (yani kuluçka dönemi) nedeniyle saldırı hemen tespit edilemeyecektir. Sonuç olarak, böylesi bir gizli biyolojik saldırının ilk kurbanları muhtemelen doktorlar veya birinci basamak sağlık hizmeti personeli tarafından belirlenecektir.

Bulaşıcı hastalık ve zehirlerin saldırı aracı olarak kullanımı oldukça eskiye dayanmaktadır. 1500’lü yıllarda İspanyol komutan Francisco Pizarro’nun Orta ve Güney Amerika’daki yerlilere çiçek virüsüyle kontamine kıyafetleri vermesi, Napolyon’un 1797’de İtalya seferinde kuşattığı Mantua Şehrinde yaşayanlara sıtma hastalığı bulaştırmaya çalışması, 1800’lerde Kuzey Amerika’da beyaz göçmenlerin yerli halka çiçek ya da kızamık nedeniyle ölmüş kişilerin battaniyelerini dağıtması gibi örneklerde görüldüğü üzere, farklı dönemlerde başvurulan bir yöntem olmuştur. Muhalif ordunun kuyularını ve diğer doğal kaynaklarını kirletmek, birçok Avrupa savaşı boyunca, Amerikan İç Savaşı sırasında ve hatta 20. yüzyıla kadar kullanılmaya devam eden ortak bir strateji olmuştur.

19. yüzyılda modern mikrobiyolojinin ve kimyanın geliştirilmesi, belirli patojen ve kimyasal madde stoklarının üretilmesini ve depolanmasını mümkün kılmış ve böylelikle biyolojik ve kimyasal silah kullanımı daha sofistike hale gelmiştir. Her iki dünya savaşında da kullanılması ve gittikçe artan bir tehdit haline gelmesi üzerine 1972 yılında Birleşmiş Milletler tarafından sunulan Bakteriyolojik ve Toksin Silahların Geliştirilmesi, Üretilmesi ve Depolanması Yasaklanması ve İmha Edilmesi Konvansiyonu’na 2017 yılı itibarıyla 172 ülke taraf olmuştur. 1997 yılında yürürlüğe giren ve hâlihazırda 192 ülkenin taraf olduğu Kimyasal Silahlar Konvansiyonu ile de kimyasal silahların ve öncüllerinin üretimi, stoklanması ve kullanımı yasaklanmıştır. Fakat bu konvansiyonlara uyulup uyulmadığı düzgün bir şekilde denetlenememektedir.

Biyolojik ve kimyasal silahlar Suriye’de Beşar Esed rejimi örneğinde

olduğu gibi askeri kuvvetler tarafından sivil halk üzerinde kullanıldığı gibi teröristler tarafından da kullanılmaktadır. 1995 yılında Aum Şinrikyo örgütü tarafından Tokyo metrosunda sarin gazıyla gerçekleştirilen ve 12 kişinin ölümüne, 50 kişinin ağır yaralanmasına ve 5,000’den fazla kişinin geçici görme sorunları yaşamasına sebep olan saldırıda görüldüğü üzere ciddi hasarlara yol açabilmektedir.

Siber Saldırı

Adı “sanal dünya” olsa da internet ve bilgisayar sistemleri artık gerçek dünyanın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. İnsanoğlu, bu yeni dünyada da hâkimiyet mücadelesi vermeye başlamak konusunda pek vakit kaybetmemiştir. Sadece gerçek dünyaya ait olduğu zannedilen pek çok şey, yerini sanal dünyadaki benzerine terk etmiştir. Böylelikle siber alt yapının ekonomik, siyasi, sosyal ve stratejik etkileri her geçen gün daha büyük hale gelmiştir. Sürekli daha fazla insanın ve kurumun birçok farklı işlemi yapmak için kullandığı siber dünyada güvenliği sağlayabilmek, geleceğe yönelik planlar yapanlar için daha fazla hayati önem arz etmeye başlamıştır. Aynı zamanda, ülkeler için kritik önem arz eden alt yapılar her geçen gün daha fazla artan oranda bilgisayar sistemlerine bağımlı hale gelmiştir.

Günümüzde terör örgütlerinin çoğu bilgisayarları ve interneti iletişim, planlama, organizasyon ve propaganda amacıyla aktif olarak kullanmaktadır. Bu örgütlerin önemli bir kısmı da sanal ortamı ve siber alt yapıyı istismar edecek teknik kapasiteye ulaşmaya çalışmaktadır. Son dönemde dünya üzerinde pek çok örneği görülen ciddi siber saldırılar, ülkelerin ve kurumların altyapısının işleyişi için gerekli sistemlerin ve ağların kesintiye uğramasına ve hatta yok edilmesine sebep olabilmektedir. Bu sebeple milli güvenlik, ekonomik güvenlik, çevre, halk sağlığı ve güvenliği gibi konularda potansiyel yıkıcı etkileri olan önemli bir tehdit alanıdır.

Bir siber saldırı, bilgisayar ağları yoluyla bilgisayarlar veya bilgisayar ağlarının ve içindeki bilgilerin bozulması, kısıtlanması, yok edilmesi veya manipüle edilmesi eylemlerini içerir. Bu saldırı yöntemi, elektronik bilgi ve iletişim sistemlerini ve bu sistemlerin içerdiği bilgileri içeren siber altyapıyı hedeflemek için kullanılabilir. Bilgisayar sistemleri, kontrol sistemleri ve internet gibi ağlar, siber altyapının bir parçasıdır. Siber saldırı tehdidi altında olan başlıca altyapı sistemleri şöyle sıralanabilir: Telekomünikasyon, bankacılık ve finans, enerji üretim ve dağıtımı, ulaşım, su dağıtım sis-

temleri ve acil servisler gibi kamu sağlığını doğrudan ilgilendiren alanlar.⁹

Siber saldırılar doğrudan hedef alan ve özel hedefi olmayan genel formlarda gerçekleşmektedir. Doğrudan saldırılar, belirli bilgisayar sistemlerini veya ağları hedef almakta veya diğer hedeflere saldırmak için bu sistemleri veya ağları kullanmaktadır. Özel hedefi olmayan genel saldırılar belirli bir varlık veya sektörü hedef almamakta, ancak sistemlere ve ağlara yaygın şekilde zarar verebilmektedir. Belirli hedeflere yöneltilmiş ve yöneltilmemiş saldırılar, kritik siber alt yapıyı, bilgiyi ve gizliliği tehdit edebilmektedir. Ayrıca, bilgisayarlı kontrol sistemlerine dayanan kritik altyapıları manipüle edilebilmekte veya arızalara neden olabilmektedir.

Siber saldırılar, belirlenen bir siyasi veya toplumsal hedefe erişebilmek için bilgisayar sistemlerinden faydalanarak, bireylere, hükümetlere veya devletlerin bazı kurumlarına saldırarak toplumları yıldırma ve baskı altına alma amacı güden saldırılardır. Örneğin, kontrol sistemlerine yapılan saldırılar elektrik, doğalgaz ve su dağıtım sistemlerini bozabilmekte, ulaşım sistemlerini tahrip edebilmekte, telekomünikasyon hizmetlerini kesebilmekte, bankacılık ve finans sektörünü çökertebilmekte, ordu haberleşme ağını manipüle edebilmekte, baraj kapaklarını açabilmekte, kimyasal ve nükleer tesisleri çalışmaz hale getirebilmekte, emniyet/sağlık/itfaiye gibi hizmetleri akamete uğratabilmektedir. Bununla birlikte, bu tip saldırılar internet trafiğini kritik sitelere erişilemeyecek derecede engelleyerek halk içinde karışıklık veya panik ortamı oluşmasına sebebiyet verebilmektedir.

Dünya üzerinde her gün binlerce siber saldırı gerçekleştiği bilinmektedir. Sadece 2014 yılında 317 milyondan fazla zararlı yazılım üretilmiştir. Son dönemde sanal hırsızlar kurbanlarının dosya ve fotoğraflarını çalarak şantaj yapmak ve fidye istemek yoluna gitmektedir. Örneğin, 2017 Mayıs'ında WannaCry isimli fidye yazılımı 150'den fazla ülkedeki yüzbinlerce bilgisayara bulaşmış ve kurbanlardan fidye istenmiştir.

Ayrıca büyük firmaların elindeki milyonlarca kişiye ait bilgileri ele geçirmeyi amaçlayan siber saldırılar da sürekli artmaktadır. Yahoo 2012'de 450.000'den fazla kullanıcısının giriş bilgilerinin çalındığını itiraf etmiştir. Adobe 2013 yılında 150 milyon kullanıcısının giriş bilgilerinin ve 2,5 milyon kullanıcısının kredi kartı bilgilerinin çalındığını açıklamıştır. 2014 Mayıs'ında 145 milyon eBay kullanıcısının kişisel bilgileri çalınmıştır. MasterCard 2005 yılında 40 milyondan fazla, VISA 2010 yılında 10 milyondan fazla, Target 2013 yılında 40 milyon civarında ve Home Depot 2014 yılında 56 milyondan fazla müşterisinin kredi kartı bilgisinin ele ge-

çirilmiş olabileceğini açıklamıştır.

Siber saldırıların boyutları bazen bütün bir ülkeyi etkisi altına alacak şekilde olabilmektedir. Örneğin 2007 yılında Estonya’da parlamento, bankalar, bakanlıklar ve medya kuruluşları dahil olmak üzere birçok kurumun internet sitesi çöktürülmüştür. 2008 yılında meydana gelen Rusya-Gürcistan savaşı esnasında gerçekleştirilen siber saldırılarda Güney Osetya, Rusya, Gürcistan ve Azerbaycan’a ait çeşitli kurumların internet siteleri çalışmaz hale getirilmiştir. 2010 yılında Myanmar’da yirmi yıl aradan sonra gerçekleştirilen genel seçimler öncesi ve sonrasında ülkenin en büyük internet sağlayıcısına geniş ölçekli DDos saldırıları düzenlenmiştir. 2017’de Petya isimli zararlı yazılım yolu ile yapılan saldırıdan Ukrayna’nın banka, bakanlık, medya ve elektrik firmalarının internet siteleri etkilenmiştir.

İnternet kullanımının gittikçe yaygınlaştığı Türkiye de siber saldırılardan payını almaktadır. Zararlı yazılım saldırıları gibi bütün dünyayı etkileyen korsanlıkların yanı sıra doğrudan Türkiye’deki kurum ve şirketleri hedef alan saldırıların sayısı da gittikçe artmaktadır. Gezi Parkı şiddet eylemleri esnasında yaşanan saldırılar bunun önemli örneklerinden biri olmuştur. Anonymous isimli korsan grubu tarafından bu süreçte Türkiye’nin internet altyapısına gerçekleştirilen saldırılar sonrasında devlete ait olanlar da dahil olmak üzere 100’den fazla önemli web sitesine erişim kesilmiştir.

Şunu da belirtmekte fayda var ki siber saldırı yöntemleri sadece genel anlamda terör örgütü olarak tarif edilebilecek gruplar tarafından kullanılmamaktadır. Aynı zamanda devletler, suç örgütleri, politik örgütler, kiralık saldırganlar ve hatta rakip şirketler bu saldırı yöntemine başvurabilmektedir. Her ne kadar savunma amacı ile geliştirildikleri iddia edilse de birçok devlet kendisine yöneltilecek siber saldırıları engelleyecek ve aynı zamanda gerekli gördüğü zaman siber saldırı düzenleyebilecek siber ordular kurmaktadır.

Nükleer Saldırı

Henüz örneği görülmemiş bu tip bir terör saldırısının gerçekleşmesi durumunda yol açabileceği muhtemel hasarın boyutlarının korkutucu olacağı tartışmasızdır. Bu sebeple, nükleer terörizm tehdidi konusunda en ufak bir şüphenin bile ciddiyetle ele alınması gerektiği aşîkârdır. Fakat bununla birlikte, nükleer terörizm tehdidinin ne kadar gerçekçi olduğu konusunda tartışmanın devam ettiğini vurgulamakta fayda vardır. Bir görüşe göre, te-

röristlerin bu tip silahları üretme, ele geçirme ve kullanma ihtimallerinin çok düşük olduğu varsayımından yola çıkılırsa, nükleer terörizm tehdidi meselesi abartılmamalıdır. Bu görüşe göre asıl üzerinde durulması gereken teröristlerin nükleer saldırı yapması ihtimali değil, devletlerin nükleer silah elde etmesini önlemek ve mevcut nükleer silahların azaltılarak yok edilmesini sağlamaktır.

Diğer bir görüşe göre ise nükleer terörizm tehdidi gerçektir ve üzerinde ciddiyetle durulmazsa, sonuçları yıkıcı olacaktır. Nükleer bomba yapmak için çok zenginleştirilmiş uranyum ya da plütonyum gereklidir. Bu materyallerin hiçbirisi doğada bulunmamakta ve her ikisini de üretmek, kompleks teknolojileri kullanan pahalı tesisleri gerektirmektedir. Yani aslında yüksek oranda zenginleştirilmiş uranyum ve plütonyum yapmak çok zordur, ancak çalmak o kadar da zor olmayabilir. Nükleer terörizm için kullanılabilecek bu hammaddeler birçok farklı ülkedeki yüzlerce tesis içinde bulundurulmaktadır. Bu tesislerden bazıları çok iyi güvenlik tedbirleriyle korunmaktayken, bazılarının güvenlik seviyeleri hakkında şüpheler bulunmaktadır.¹⁰

Ayrıca insan ürünü olan bu teknolojide meydana gelebilecek hatalarının sonuçlarının da ne kadar vahim olabileceğini unutmamak gerekmektedir. Örneğin, 1980 yılının haziran ayında Nebraska'daki Stratejik Hava Üssü'nün radar ekranlarında ABD'yi hedef alan iki kıtalararası füze tespit edilmiştir. Pentagon'daki ekranlar da benzer şekilde, iki füzenin gelmekte olduğunu bildirilmiştir. Bunun üzerine hemen karşılık vermek üzere nükleer füze fırlatma hazırlıkları başlamıştır. Fakat daha sonra, bu durumun bilgisayar sistemindeki değeri sadece yarım dolar olan bir çipteki hatadan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Küçük bir çipteki hata, sekiz dakikalığına da olsa, ABD'nin nükleer saldırı hazırlığına girmesine sebep olmuştur.

Bir terör örgütünün gerekli nükleer materyali elde etmesi durumunda, dikkat çeken büyük ölçekli sabit tesisler olmadan ve gizli nükleer silah bilgilerine erişmeksizin, piyasada bulunan araç ve teçhizatları kullanarak ham bir nükleer bomba yapabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, teröristlerin hâlihazırda çalışır durumda bir nükleer silahı çalıp kullanabilme ihtimalinin düşük de olsa bulunduğu söylenebilir. Kullanıma hazır nükleer silahlar çok daha iyi korunan tesislerde muhafaza edilmekte ve bu silahların izinsiz kullanımına karşı geliştirilmiş teknik önlemler bulunmaktadır. Soğuk Savaş döneminde hem Birleşik Devletler hem de Sovyetler Birliği'nin bir veya iki kişi tarafından taşınmak ve kullanılmak üzere tasarlanmış nükleer silahlar ürettiği bilinmektedir. Her ne kadar her iki ülke

de bu silahları yok ettiğini söylese de bu tip taşınabilir nükleer silahların mevcut olma ve terörist amaçlarla kullanılma ihtimali bulunmaktadır. Bazı devletlerin terör örgütlerini araç olarak kullanma ve bu örgütlere kendi imkânlarıyla erişemeyecekleri silahları verme konusundaki yaşanmış deneyimler, bu tip silahların da onların eline geçebileceği ihtimalini gündeme getirmektedir.

Böylesi bir bombanın terör saldırısında kullanılmasının yol açacağı yıkıcı etkilerin şüphesiz çok büyük olacağı öngörülebilir. Büyük bir metropolde gerçekleşecek muhtemel bir patlamanın etkisiyle hayatını kaybedecek ve yaralanacak yüzbinlerce kişinin yanı sıra muazzam bir ekonomik zararın ve kaostan ortaya çıkacağı şüphe götürmez bir gerçektir. Bununla birlikte benzeri saldırıların ve misillemelerin gerçekleşme ihtimali, uluslararası sistemi geri dönülemez bir şekilde kökten değiştirme potansiyeline sahiptir.

Yeni Saldırı Yöntemleri

Teknolojik gelişmeler, modernleşme ve küreselleşme birçok ülkenin gelişimine yardımcı olsa da terörist gruplar için de yeni taktiklere ve silahlara erişme imkanı sağlamaktadır. Terörist grupların kullandığı yeni taktikler son derece karmaşık metotlardan çok basit olanlara kadar uzanabilmektedir. Örneğin, bir terör saldırısı yöntemi olarak bıçaklamalar 2000’li yıllarda artış göstermiştir. Bu tip saldırılarda kullanılacak aletlere erişim oldukça kolay ve ucuz olduğu için önceden tespiti ve önlenmesi de oldukça zordur. Fransa, ABD, İsrail, Belçika, Mısır, Almanya, Çin ve Avustralya gibi farklı ülkelerde birçok örneği görülen bu saldırılar, yol açtıkları ölümlerden daha çok, sebep oldukları panik ve korku ortamı ile ön plana çıkmıştır. Herhangi bir yerde herhangi bir hedefe karşı az hazırlıkla işlenebilecek olmaları sebebiyle yaygınlaşmıştır.

Benzer şekilde, motorlu araçları binaların, başka araçların veya kalabalıkların üzerine sürme şeklinde gerçekleştirilen araçlı saldırılar da son dönemde çoğalmıştır. Böylelikle teröristler için klasik intihar saldırılarından daha basit ve zor önlenebilir bir alternatif saldırı yöntemi olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle patlayıcı maddelere ve silahlara erişimi kısıtlı olan teröristler için eğitim ve deneyim gerektirmeyen bir saldırı taktiği olmasına rağmen, büyük hasarlara yol açabildiği görülmüştür. Örneğin, 14 Temmuz 2016 tarihinde Mohamed Lahouaiej-Bouhlel isimli bir terörist Fransa’nın

Nice şehrinde Fransız İhtilali'nin yıl dönümünde düzenlenen Bastille Günü kutlamalarının yapıldığı sırada bir kargo kamyonunu kalabalığın üzerine sürerek on dokuz farklı ülkeden 86 kişinin ölümüne ve 434 kişinin yaralanmasına sebep olmuştur. Bu basit terör saldırısı tekniğinin etkinliği fark edilince, Berlin, Stockholm, Londra, Barselona, Paris ve New York gibi şehirlerde benzer saldırılar gerçekleştirilmiştir.

Terör örgütlerinin başvurdukları yeni saldırı taktikleri sadece daha basit olanları değil, daha karmaşık olan yöntemleri de içermektedir. Hatta FE-TÖ'nün 15 Temmuz 2016 kanlı darbe girişimi örneğinde olduğu gibi, terör örgütleri her tür hain aracı kullanarak meşru yönetimleri yıkmaya, sivil halkın üzerine ateş açmaya, Millet Meclisi de dahil olmak üzere devlet binalarını bombalamaya ve seçilmiş yöneticileri öldürmeye bile yeltenebilmektedir.¹¹ Bu sebeple, terörle mücadelede bilinen terör saldırısı yöntemleri üzerinde dikkatlice durmakla birlikte, daha önce denenmemiş yöntemlere karşı daima uyanık ve hazırlıklı olmak hayati önem taşımaktadır.

Sonnotlar

- ¹ Jonathan Matusitz, *Terrorism and Communication: A Critical Introduction*, SAGE Publications, Londra 2013, s. 11.
- ² Arie Perliger, "The Causes and Impact of Political Assassinations", CTC Sentinel, New York Ocak 2015, cilt: 8, sayı: 1, s. 12.
- ³ Federal Acil Durum Yönetim Kurumu FEMA, *Primer to Design Safe School Projects in Case of Terrorist Attacks and School Shootings*, Washington D.C. Ocak 2012, s. 4-1.
- ⁴ Bruce Hoffman, "The Logic of Suicide Terrorism", *The Atlantic Monthly*, cilt: 291, sayı: 5, Haziran 2003, s. 1-10.
- ⁵ Homeland Security ve Federal Bureau of Investigation, "Potential Terrorist Attacks: Joint Special Assessment", 23 Nisan 2008, s. 27-30.
- ⁶ Joseph W. Pfeifer, "Fire as a Weapon in Terrorist Attacks", CTC Sentinel, New York Temmuz 2013, cilt: 6, sayı: 7, s. 5-8.
- ⁷ Befekadu Teshome, "Microbes as biological weapons-a review", *International Journal of Modern Chemistry and Applied Science*, cilt: 3, sayı: 1, 2016, s. 323-325.
- ⁸ Ali S. Khan, Alexandra M. Levitt ve Michael J. Sage, "Biological and Chemical Terrorism: Strategic Plan for Preparedness and Response," *Centers for Disease Control and Prevention*, 21 Nisan 2000.
- ⁹ Phillip W. Brunst, "Terrorism and the Internet: New Threats Posed by Cyberterrorism

- and Terrorist Use of the Internet”, içinde Marianne Wade ve Almir Maljevic (edit.), *A War on Terror?: The European Stance on a New Threat, Changing Laws and Human Rights Implications*, Springer-Verlag, New York 2010, s. 51-78.
- ¹⁰ Robert E. Berls Jr., ve Leon Ratz, *Rising Nuclear Dangers: Steps to Reduce Risks in the Euro-Atlantic Region*, Nuclear Threat Initiative, Washington D.C. 2016.
- ¹¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Fethullahçı Terör Örgütünün (FETÖ/PDY) 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Ankara Mayıs 2017.

Kaynakça

- BERLS, Robert E. Jr., ve RATZ, Leon, *Rising Nuclear Dangers: Steps to Reduce Risks in the Euro-Atlantic Region*, Nuclear Threat Initiative, 2016.
- BRUNST, Phillip W., “Terrorism and the Internet: New Threats Posed by Cyberterrorism and Terrorist Use of the Internet”, içinde Marianne Wade ve Almir Maljevic (edit.), *A War on Terror?: The European Stance on a New Threat, Changing Laws and Human Rights Implications*, Springer-Verlag, New York 2010, ss. 51-78.
- Federal Acil Durum Yönetim Kurumu FEMA, *Primer to Design Safe School Projects in Case of Terrorist Attacks and School Shootings*, Washington D.C. Ocak 2012.
- GANOR, Boaz, “Trends in Modern International Terrorism,” içinde Weisburd, D et al. (ed.) *To Protect and To Serve: Policing in an Age of Terrorism*, Springer, New York 2009.
- HOFFMAN, Bruce, “The Logic of Suicide Terrorism”, *The Atlantic Monthly*, cilt: 291, sayı: 5, Haziran 2003, ss. 1-10.
- Homeland Security ve Federal Bureau of Investigation, “Potential Terrorist Attacks: Joint Special Assessment,” 23 Nisan 2008.
- Institute for Economics and Peace, *Global Terrorism Index* 2017.
- KHAN, Ali S., LEVITT, Alexandra M. ve SAGE, Michael J., “Biological and Chemical Terrorism: Strategic Plan for Preparedness and Response,” *Centers for Disease Control and Prevention*, 21 Nisan 2000.
- MATUSITZ, Jonathan, *Terrorism and Communication: A Critical Introduction*, SAGE Publications, Londra 2013.
- PERLIEGER, Arie, “The Causes and Impact of Political Assassinations”, *CTC Sentinel*, New York Ocak 2015, cilt: 8, sayı: 1.
- PFEFEIFER, Joseph W., “Fire as a Weapon in Terrorist Attacks”, *CTC Sentinel*, New York Temmuz 2013, cilt: 6, sayı: 7, ss. 5-8.
- TBMM, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Fethullahçı Terör Örgütünün (FETÖ/PDY) 15

Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Ankara Mayıs 2017.

TESHOME, Befekadu, “Microbes as biological weapons-a review”, International Journal of Modern Chemistry and Applied Science, cilt: 3, sayı: 1, 2016, s. 323-325.

